

jeden poniżej drugiego w równej obfitości takową wydzielać. Przy tam lawa obrała sobie inny niż zwykłe kierunek, najwięcej upływała ona w stronę miasteczka Torre del Greco, które też padało zawsze jej ofiarą, teraz zaś skierowała się ku Portici w prostym kierunku ku Neapolowi. Z początku płynęła ona trzema strumieniami, zagrażając od razu trzem miasteczkom San Sebastiano, San Giorgio (?) i Portici; następnie zniszczyły zupełnie ogromną przestrzeń gęsto zamieszkałego kraju, połączyła się znow w jedną rzekę. Skutkiem tego cmentarz a nawet sam przepysny park i pałac Portici były przez jakiś czas mocno zagrożone, przesłizny laszek kasztanowy, dotykający prawie cmentarza zupełnie zniszczony został, najmniejszego nawet śladu po nim nie pozostało. Lecz na szczęście dla Portici potok ognisty znow rozdzielił się na cztery promienie, które wszystkie poszły bokiem. Trudno sobie wystawić straszną siłę zniszczenia, jaką posiada roztopiona lawa; wszystkie inne niszczące żywioły czy to pożar, czy powódź, czy lawina nie mogą nawet iść z nią w porównanie; tamtym bowiem można przynajmniej próbować się opierać, a chociaż przemogła, to choć coś po sobie pozostawia, bodajby grzyzy i zgliszcza; wszelka zaś walka z lawą jest niemożliwa, pochłania ona i niszczy wszystko ze szczętem, nie zostawiając nawet najmniejszego śladu tego co zniszczyła. — Przerażający ale zarazem i wspinały widok przedstawia ta ognista rzeka na dwieście łokci szeroka a od 15—20 wysoka, czyli raczej gruba (tak jest terazniejsza) postępująca dosyć powoli, bez żadnego prawie szumu i huk, wyjąwszy brzęku jakby tłuczonych talerzy, wydawanego przez pękające w jej gorących uściskach kamieni; pewna że nie jej oprzeć się nie jest wstanie i niszcząca wszystko co tylko na swęj drodze napotka. Nie tylko bowiem wiejskie chaty, lecz nawet wielkie murywane kilkopiętrowe domy obala i pochłania bez najmniejszego wysilenia. Smutny widok przedstawiają niszczone przez nią drzewa; jak tylko lawa dotknie się pnia choćby najwspanialszego, nawet kasztana lub dębu, to biedne drzewo zadrzy całe, a spopielone u dołu chwycie się i upada i tylko szary dymek zawisnie przez chwilę nad tępym miejscem, trochę białego popiołu pokaze się na powierzchni, co wszystko razem trwać będzie kilka sekund i już ani śladu po rozłożystym nawet wiekowym olbrzymie... Nie mały postrach rzuciło tu na wszystkich spostrzeżenie zrobione w tych dniach przez profesora Palmieri, że ściany głównego krateru, skutkiem obecnego wybuchu tak zcięły, że mają zaledwie kilka cali grubości, można się więc lada chwili spodziewać zapadnięcia się takowego, co może spowodować nieobrachowane klęski, jako to trzęsienie ziemi, straszny wybuch lawy, popiołu i gazu siarczanego a nadto utworzenie się nowego krateru w niewiadomym punkcie. Podług obrachowań tegoż uczonego, Wezuwiusz w przeciągu ostatnich dni pięciu wyrzucił z siebie ni mniej ni więcej, tylko sześć milionów metrów kubicznych lawy. Od dwóch dni wybuchy zupełnie ustały, a ilość wydobywającej się lawy zeszła do nieznacznych rozmiarów, co nieślychanie martwi napływających tu ze wszech stron cudzoziemców. A przynam się szczerze, że jest się czem martwić, był to bowiem rzeczywiście piękny i jedyny w swoim rodzaju widok. W dniu Wezuwiusz wyglądał nader ponuro, ogromny obłok prawie czarnego dymu, jak ciężka chmura do połowy go pokrywała i przyginała się zdawało; lecz w miarę jak dzień miał się ku schyłkowi, postać rzeczy się zmieniła; dym stał się coraz jaśniejszym, przezroczystszym, a gdy słońce skryło się już zupełnie za Pamilipem, zaczął on nabierać różowego koloru. Skoro ostatnie promienie słoneczne znikły z horyzontu, wówczas Wezuwiusz występował w całej swej okazałości. Dym stał się białoróżowym obłokiem, główny krater wyrzucił z siebie niestanne sropy iskieł i płomienia, które spadając tworzyły jakby ognistą półfontannę, a półkaskadę, ogromna część góry stawała cała w płomieniach, rzucając czerwony, ponury obłask na okolice miasteczka i część zatoki. W czasie pogodnej księżycowej nocy, cały ten olbrzymi fajerwerk, ulegając wpływom księżycowych promieni, zachowywał łagodny, mocnoróżowy kolor; lecz gdy czarne chmury pokryły niebo, wówczas wyglądał on tak krwawo, tak przerażająco, że niepodobną było z zimną krwią mu się przypatrywać.

Od Wezuwiuszu do jego ofiary Pompei, krok tylko jeden. Otóż to umarłe miasto o mało nie stało się w tych dniach choć pozornie i chwilowo żywym. A to takim sposobem. Tutejsza rada miejska suszyła sobie przez długi czas naprzód głowę, jakby godnie i odpowiednio przyjąć przybywających tu następcę tronu z żoną. Nareszcie wpadła na pomysł równie oryginalny, jak trudny do wykonania, to jest postanowiono urządzić kosztem miasta uroczystość w murach Pompei. Uroczystość ta trwać miała 24 godzin, i być nader urozmaiconą. Na paru głównych ulicach, w sklepach, przywróconych dekoracyjnie do dawnego ich stanu, mieli zasiąść kupcy, w ubiorach z przed dwudziestowiekłej epoki, i sprzedawać swe towary; w teatrze również, do dawnego stanu przywróconym, aktorzy w stroje starożytne przybrani, mieli odegrać komedję z greckiego tłumaczoną; dalej turnieje i gonitwy w cyrku; loteria fantowa, a wygrający mieli mieć sobie doręczone wygrane przedmioty w świątyni Fortuny. Pod wieczór ucza dla zaproszonych dostojników w domu Diomedesa, a nazakończenie tańcząca zabawa przy blasku pochodni w Forum, mająca przetrząsnąć się do rana. Koszt ta wszystkie obliczono nader skromnie, bo tylko na pół miliona franków. Lecz nagle, gdy już cały plan był wszystkim wiadomy, gdy zdawało się, że wszystko jest ostatecznie zdecydowane, rada miejska ni ztąd ni zowąd, wrzuciła projekt do kosza. Dotąd nie wiadomo na pewno co było tego przyczyną, to pewna, że nie względ na znaczny koszt; rachowano bowiem na pewno, że ta oryginalna uroczystość ścęganie takie mnóstwo cudzoziemców do Neapolu, że miasto w trzejnastob godzinę wyda sumę odbierze. Prawdopodobnie więc następujące powody skłoniły radę miejską do zaniechania swego projektu:

Najprzód obawa, aby przez to nie wywołał jakiej nieprzyjemnej demonstracji ze strony antyrządowego stronnictwa, które tu codzień na siłach się wzmagają.

Powtórnie, niechęć, prawie nieprzewidywana trudność utrzymania porządku, i urzędzenia dostatecznych pokoi i buduarów, tak dla dam, jako też i dla mężczyzn; boć przecież nikt nie byłby w stanie pozostać całą dobę bez wycieczki i przebrania się. A nareszcie niepodobne i niezwyčajne w tej porze roku chłody, jakie tu od kilku dni mamy, a które uczyniły niepodobnym urządzenie zabawy tańczącej pod sklepieniem z gwiazd. Dosyć, że ku ogólnemu niezadowoleniu projekt upadł stanowczo. A szkoda, bo byłaby to rzeczywiście uroczystość nader interesująca i oryginalna. Przedstawienie teatralne, loteria, ucza, bal, i to wszystko urzędzone w mieście umarłym, które przez tyle wieków spoczywało pod strażą popiołu aby coś podobnego zobaczyć, to warty byłoby nie mały kawał drogi zrobić. — Jedni tylko starożytnicy cieszą się, że ta profanacja odkopanego grodu nie przyszła do skutku; co do mnie jednakże, to szczerze tego żałuję, tak jako teoretyka, jako też i waz korespondent.

Wspomniałem powyżej o przybyciu tu księcia Humberta

z żoną; wjazd uroczysty miał miejsce w przeszłą niedzielę po południu, lecz pomimo największych wysiłków także strony władz rządowych, jako też i miejskich, nie potrafiemo uczynić go tryumfalnym. Wprawdzie mnóstwo urzędników wojskowych, policjantów cywilnych, wraz z gromadą najchętniej przez magistrat ex lazaronów i uliczników zapełniało ulicę Toledo, krzycząc na całe gardło o viva, powoław nawet mieszczący dostojnych gości wysypany był kwiatami naumyślnie na ten cel przez magistrat i prefekturę zakupionemi i rozdaniem urzędnikom (co dało powód urzędowej gawędzie do wyrażenia się poetycznego, że „powozy nikły literalnie pod potopem kwiatów”), lecz właściwa ludność miasta zachowała się zupełnie obojętnie, nie biorąc w tych wycieczkach najmniejszego udziału. We wtorek po południu połączone zostały wojskowe i gwardy narodowej wyprawy przed królewskim pałacem serenade; masa ludu zebrała się jakby dla słuchania takiej, lecz jak tylko muzyka ucichła, tłum zaczął wołać: precz z ministrami, które znosi cudzoziemskie jarzmo, śmierć Menabre! śmierć Francuzom, precz z radą miejską co nas okradła i t. p. Za ukazaniem się jednakże wojska, zebranie rozszło się bez stawiania oporu i na ten raz skończyło się na kilkunastu rzeszowaniach; lecz wzburzenie umysłów jest tu ogromne i wzmaga się, można powiedzieć z dniami każdym, tak że należy obawiać się groźnych zaburzeń, które przy lada sposobności wybuchnąć mogą.

Bardzo przykre w całych Włoszech wrażenie sprawiły wykonany w Rzymie wyrok śmierci na dwóch poddanych włoskich Montem i Tognettim, posiadzonymi zamiarem palenia koszar żuawów; a to tęp bardziej, że ogólnie sądzono, iż Papież ich ulaskawi. Wiele bardzo dzienników ogłosiło zbieranie składek dla wystawienia pomnika straconym i przyjęcia w pomoc ich rodzinom. W parlamencie przedstawiono wniosek, aby ich rząd uznał za męczenników sprawy narodowej i wyznaczył pensje ich rodzinom; wniosek ten upadł jednakże 145 głosami przeciw stu kilkunastu. Telegraf doniósł wam już od dawna o rezultacie wyboru na prezydenta krzesło w parlamencie; rezultat ten nie zadziwił nikogo, pewnym bowiem prawie było, że kandydat prawicy Mari odniesie zwycięstwo, gdyż w obozie przeciwnym nie było pod tym względem stanowczej zgody. Co jednakże dziwno, to, że Mordini przywódcą tak zwanego „terzo partito“ to jest lewego środka zwykle głoszącego z lewicą, został wybrany na wiceprezydenta jedynie głosami prawicy. Jest to zapewne skutkiem jakiejś nowej kombinacji, która prawdopodobnie wkrótce na wierzch wyjdzie.

PRUSY.

* Berlin, 4 grudnia. Izba poselska odbyła dziś szesnaste posiedzenie plenarne pod łaską marszałka Forckenbecka. Z ministrów był obecny tylko minister spraw wewnętrznych hrabia Eulenburg i kilku komisarzy rządowych. Na propozycję marszałka postanowiła izba projekt rządowy, dotyczący się układu z księstwem sasko-altenburskim zatwierdzenie w obradach końcowych. Marszałek zastrzegł sobie wyznaczenie referenta do tej sprawy. Następnie zabrał głos minister spraw wewnętrznych hrabia Eulenburg i przedmówił mniej więcej, jak następuje: Na mocy odprawy zgromadzonych w sejm stanów całej monarchii w roku 1847 przekazano 8 procentom państwa 2 miliony talarów w obligacjach długu państwa i 500,000 talarów w gotówce na ustanowienie kas pożyczkowych. W ówczesnym rozporządzeniu orzeczonym było co do procentów z których 1/4 przeznaczona była na kapitalizowanie. Z Najwyższego upoważnienia składam w łaski marszałkowski projekt do prawa, według którego znoszą się ograniczenia, zawarte w pierwotnym rozporządzeniu co do procentów od tych kapitałów, państwo zrzeka się prawa żądania zwrotu i pozostawia stanom i komunalno-stanowym zebraniom wolne rozporządzanie kapitałami nagromadzonymi przez kapitalizowanie procentów. Powodem do tego projektu jest, że rząd nie pomija żadnej sposobności, ażeby i stare prowincje państwa zapatrzeć w fundusze. — Na wniosek postę Hoverbecka orzeczono decyzją nad postępowaniem regulaminowem co do tego projektu, dopóki tenże nie będzie drukowanym i pomiędzy członków izby rozdywany. W końcu obradowała izba dalej nad etatem ministerstwa spraw wewnętrznych.

Frakcja narodowo-liberalna zamierza wystąpić przeciwko ministrowi sprawiedliwości, doktorowi Leonhardtowi. W tym celu zebrała się komisja, która się ma porozumieć co do projektu, nad którym frakcja w tych dniach ma obradować. Mówiono o adresie do króla, lecz projekt ten zapewne zostanie w mniejszości; mówiono również o skróceniu głównego ekstradynaryum w ilości 400,000 talarów. Być może, że hrabia Bismarek potrafi jeszcze tę burzę załagnąć.

Jak Kölnische Ztg. zapewnia, podał się jenerały dyrektor królewskich muzeów, rzeczywisty tajny radca doktor Olfers, do dymisy. Aż do zamianowania następcy fungować będzie komisja, złożona z trzech dyrektorów galerii. Pan Olfers pozostawał w służbie rządowej 52 lat.

Wydatki na uśmierzenie w zeszłym roku zarazy na było w Śląsku i zachodnich prowincjach wynoszą 127,549 talarów.

Połączone wydziały rady związkowej Rzeszy północno-niemieckiej dla armii lądowej i fortec, tudzież dla rachunkowości odbyły wczoraj posiedzenie. Tak samo połączone wydziały dla wojska lądowego i fortec, tudzież dla kolei żelaznych, poczt i telegrafów.

Najjaśniejszy Pan słuchał dziś referatów marszałka dworu hrabiego Puecklera i prezesa policyi pana Wurmby, przyjmował następnie raporty wojskowe, później księcia Maurycego sasko-altenburskiego a w końcu ministra dworu królewskiego barona Schleinitta.

Kölnische Ztg. donosi, że w Bernie, stolicy Morawii, ustanowiono być ma ze względu na ważność tego miasta co do handlu i fabrykacji pruski konsul. Berliner Börsen Ztg. dowiaduje się, że hrabia Bismarek wcale nie jest zbudowany postępowaniem niektórych swych kolegów w czasie jego nieobecności, mianowicie miała mu się niepodać mowa doktora Leonhardta, która łatwo wywołał znowu może rozdźwięk pomiędzy reprezentacją kraju a rządem. Ze hrabia Bismarek i pan Müller już nie długo z sobą, razem w gabinecie pozostaną, utrzymują coraz powszechniej.

Dnia 1. br. przybył do ekspedycji Kölnische Ztg. komisarz policyjny, ażeby na rekwizycję sądziego śledczego zabrać znajdujące się jeszcze egzemplarze numeru 297 z d. 25 października br. i opieczętować płyty i formy, które do rozpowszechnienia tegoż numeru służyły. Lubo komisarzowi oświadczone, że z pominięciem numeru trzy tylko jeszcze egzemplarze istnieją, z których jeden potrzebny jest w drukarni a dwa inne przeznaczane są dla biblioteki gazety, zabrał on owe trzy egzemplarze i odbył ścisłą rewizję tak w lokalu ekspedycji, jak i drukarni i stereotypii, ażeby

tam wynaleść płyty i formy artykułu drukowanego przed pigcioma tygodniami. I jakoż była przyczyna tych wielkich mozolów? Otóż w ódnym numerze zamieszczony był inserat tamtejszego kupca o sprzedaży Wielera wody na pedogrę i reumatyzm, który policja sanitarna uznała za tak zwany tajny środek. Nakładca wycotył niezwłocznie proces, ażeby wymóżyć wydanie trzech numerów, w zakładzie jego potrzebnych.

Pomimo wszelkich zaprzeczeń organów półrządowych Königsberger Hartungsch Ztg twierdzi znowu dziś, że hrabia Goltz nie powróci już na swą posadę do Paryża i dodaje, że nominacje i przesadzania w ciele dyplomatycznym zaraz po powrocie hrabiego Bismarcka do Berlina nastąpią. Książę Reuss, pomimo że jest persona grata u Napoleona, ma pozostać w Petersburgu, ponieważ równie chętnie jest widziany przez cesarza rosyjskiego. Możliwiby było zatem, że poseł Werther otrzymał ambasadę w Paryżu, a pan Magnus, którego cesarz Franciszek Józef polubił z powodu stósunków jego do rozstrzelanego cesarza Maksymiliana, posłany zostanie jako poseł do Wiednia. Pan Schlözer przeniesiony zostanie z Rzymu do Meksyku a pan Conitz pozostanie nadal w Madrycie. Z podróżą ostatniego łączyły dzienniki projekt wyniesienia dziedzicznego księcia Hohenzollern-Sigmaringen na tron hiszpański. Książę jest szwagrem króla portugalskiego i katolikiem.

AUSTRYA.

* Wiedeń, 2 grudnia. Według dochodzących tu z Peszu wiadomości przyspieszają delegacje nadzwyczajnie prace swoje. Węgierska ubiła na dzisiaj posiedzeniu etat armii lądowej. Mówimy, — dodaje Neue freie Presse do tej wiadomości, — ubiła, bo o gruntownej dyskusji i oceniu szczegółów rzeczywiście mowy być nie może. Wnioski komisji odczytano i przyjęto, w dwóch ledwo godzinach ukończono całą sprawę a zarazem uchwalono znaczącą z delegacją rady państwa dyferencja. Sejm węgierski tymczasem zbliża się także do końca obrad swoich. Jak także z Peszu donoszą ma sesya jego w uroczysty nader był solwowana sposób, i spodziewano jest królewska mowa od tronu. Wpiew jednak ma jeszcze zawotać obszerne dla ministerstwa pełnomocnictwo jeneralne do wydawania szeregu rozporządzeń w czasie zawieszania posiedzeń, któreby ministerstwo na następnej kadencji przedłożyło do konstytucyjnej uchwały.

O programie rządu austriackiego w kwestyi kościelnej otrzymuje tutejsza Morgenpost następujące wiadomości: „Rząd według tego gotów przedłożyć radzie państwa projekt do prawa, dotyczący zaprowadzenia przymusowych ślubów cywilnych. Przekonano się prawdopodobnie, że ślub cywilny z potrzeby ma w sobie zawsze coś ohydzącego, i że najlepiej zapobiedz można konfliktom z duchowieństwem, jeżeli się zaprowadzi rejestra stanu cywilnego jak to koniecznie jest przy przymusowych ślubach cywilnych. Kto chce brać ślub w kościele, musi się poddać przepisom kościelnym. We względzie artykułu XIV konkordatu nie odstępuje rząd od zapłaty swego, że tenże nie ma już mocy prawnie obowiązującej i że biskupi równi są w obliczu prawa wszystkim innym obywatelom państwa. Rząd tymczasem oczekiwat jeszcze będzie interpretacji najwyższego trybunału. Jeżeli się tenże oświadczy za prawomocnością artykułu XIV, natenczas wnieśli rząd do rady państwa osoby projekt do prawa, znoszącego ów artykuł. Przez to zamierza rząd usunąć wszelkie w kwestyi kościelnej trudności i to może mniej więcej będzie treścią oświadczeń, jakie zda minister dr. Giskra, gdyby w izbie poselskiej podano wniosek o zniesienie konkordatu. Instrukcyje hr. Trauttmansdorff ograniczają się podobno na następujących sprawach. Ma on raz jeszcze przedłożyć w Rymie okoliczności, jakie wywoływały prawa konfesyjne. W końcu ma nadmienić, że Austria oczekuje propozycy Stolicy św. dla utworzenia drogi znośnemu modus vivendi. Równocześnie ma hr. Trauttmansdorff i o to się starać, by umozębnić podobny modus vivendi pomiędzy Rzymem a Włochami.“

Jak głośniemi wydawał się musiała rządowi austriackiemu ruchy i niepokoje w Rumunii, okazuje się z następującego doniesienia wychodzącego tu tygodnika Der Osten. Tygodnik ten donosi bowiem: „Wobec wiadomości niepokojących, jakie codziennie nadchodzą z Rumunii, znało austriackie ministerstwo wojny za rzecz konieczną, wysłać tamże wyższego oficera sztabowego, któryby przypatrzył się sprawom z bliska i zdał potem sprawozdanie z tego, coby go było uderzyło pod względem wojskowym. Dowiadujemy się teraz, że rzeczony oficer wrócił już z swęj misyi i przedłożył relacye swoje ministerstwu. Podróżując w rozmaitych przebrażniach, mógł zwiedzić całą Moldawiją i Wołoszczynę. Donosi on, że Rumuni dokładają wprawdzie wszelkich usiowań, by się postawili w stanie obronnym, lecz że siłowania te bywają przecenione. Dwie jednakże rzeczy uderzyły go szczególnie i to najpierw zaprowadzone we wszystkich gminach przez rząd strzelanie do tarczy w niedzielę a powtórze zakładanie gościńców wojskowych, z pomiędzy których zwrócił przedewszystkiem uwagę jego gościeńiec, prowadzący do kąta Moldawii, który uskutoczniać ma komunikacyją pomiędzy Siedmiogrodem a Bukowiną.“

Minister handlu p. Plener udał się onegaj do Budy. — Z Paryża przybył tu hr. Stanisław Potocki.

FRANCYA.

* Paryż, 2 grudnia. Dymisya ministra Bratiano została, jakeśmy już wczoraj na tęp miejscu o tęp pisali, w tutejszych kołach urzędowych bardzo dobrze przyjętą. Monitor wieczorny wspomina o tęp zmianie w przeglądzie politycznym z wielkimi zadzwoleniem, zalecając księciu Karłowi, ażeby politykę swoją zawsze opierał na traktatach międzynarodowych, których utrzymanie wzięły na siebie mocarstwa europejskie, w ten sposób bowiem może być zawsze pewny ich pomocy. Nadto dodaje Monitor, że jest życzeniem pierwszych mocarstw, ażeby Rumunia nie wdawała się w przedsięwzięcia awanturyczne, które mogłyby jedynie skończyć się z uszczerbkiem jej politycznej autonomii. Constitutionnel jest równie zadowolony z tego, że książę Karł poszedł wreszcie za radami gabinetu tuilerskiego. Paryzki korespondent do Indépendance belge, który już przed kilkoma dniami wspominał o zmianie gabinetu w Bukareszcie, stara się wyświecić tę sprawę niektórymi szczegółami, które zresztą nie nowego nie zawierają a są zredagowane widocznie w duchu przyjaznym dla Prus. Korespondent powyższy utrzymuje, że zmiana ministerstwa w Bukareszcie nastąpiła w skutek zmiany polityki europejskiej, a mi nowicie pruskiej. Sytuacya była niepewna, trudno było przewidzieć, kiedy wojna wybuchnie, ale w dłuższe utrzymanie pokoju nikt nie wierzył. Prusy przewidują bliższe starcie z Francją, musiały w własnym interesie starać się o spzymierzeńców, ile że nie ulegało żadnej wątpliwości, iż w razie wojny Austria poszaby ręką w rękę z Francją. Jedynym pożądanym spzymierzeńcem Prus mogła być Rosya, że zaś w przypadku ogólnego starcia oręć rosyjski zetknąłby się przedewszystkiem z austriackim, że kwestya wschodnia byłaby nie tylko poruszoną, ale może i przestrygniętą ostatecznie, przeto zależało tak Rosyi jak Prusom, ażeby sobie zapewnić jakiego spzymierzenia na

Wschodzie. Rumunia nastęczała się tu sama przez siebie Książę Karł, stojąc w pośrodku dwóch rywalów, między Rosją a Austrią, skłaniał się za pierwszą. Prusy zbliżyły się i zalecały toż samo księciu Karłowi, ale nie jeszcze chęci, jak pisze ów korespondent, wywoływały katastrofy. Tymczasem w ostatnich czasach zaszło szcze porozumienie między Francją a Prusami: berliński przekonał się, iż nie ma potrzeby obawiania swego zareńskiego sąsiada, a ponieważ temuż polskiemu księciu Rumunii się nie podobała, w interesie zatem wszelkiego pokoju wpływał na księcia Karła, ażeby związał ministerstwo, które było w podejrzeniu planów burzliwych w Carogrodzie, Wiedniu, Paryżu a nadto w Londynie. Książę Karł ustąpił. Paryzki korespondent żałuje, że p. Bratiano złożył swoją gardność, uważa natomiast za najzdolniejszego do prowadzenia rządów, głownego tego w swoim umianowicie w wysokim stopniu zmysł organizatora torskis. Zresztą nie przeczy, że się tak dobrze stało w interesie europejskiego pokoju. Dodaje on nadto, że dyplomatyczne stósunki między mocarstwami są jak na najlepszą rękómią pokoju. To samo potwierdza Gazeta de France i zaprzecza wieści, której pewnie pisma rzyckie użyły, ażeby wykazać rozstrój między Paryżem a Petersburgiem, jakoby hr. Stackelberg był przy urzędowaniu w Compiègne z umysłu pominięty. Hr. Stackelberg miał być rzeczywiście zaproszonym razem z gotym czwartęj seryi.

Widoki objęcia godności pierwszego ministra gabinetu londyńskiego, jakie się otworzyły panu Gladstone po Karborach, budzą w tutejszym rządzie nadzieje, że ministerstwo whigów będzie działało w zgodzie z polityką casarstwa. Nadzieje osłabia jedynie niepewność, czy p. Gladstone z swoim stronictwem nowych whigów zdoła się utrzymać przy sterze na dłuższy czas. Niektórzy bowiem sądzą, że król tyosowie będą się starali połączyć się z starymi whigami, ażeby spólnie stawili czoło panu Gladstone, zmusić go do ustąpienia w razie, jeżeli zostanie ministrem, ażeby za utworzyć koalicyę, z którejby dopiero wypłynęło ministerstwo, składające się z żywiołów tyosowskich i whigów. Lord Clarendon, którego naczynają na ministra spraw zagranicznych pod prezesostwem pana Gladstone, był dla polityki cesarskiej tęp chętniej pożądanym, ile że jenerał, osobistym przyjacielem cesarza Napoleona. Nadto zapytany lord Clarendon nie małej powagi u księcia Wali, który podobno nie wiele sympatyzuje z polityką dworu berlińskiego.

W kołach dyplomatycznych zajmują się obecnie bardzo wiele ułożeniem ceremonii, jaka ma być zachowana przy przyjmowaniu listów uwierzytelniających od pana Olozagi. Olozaga spodziewał się podobno, że zostawił przyjęty jako rzeczywisty reprezentant rządu hiszpańskiego, tymczasem mają zachodzić jakieś trudności, oczywiście u podnie natury formalnej. Rząd cesarski nie jest zresztą bardzo zadowolony z republikańskich objawów w Hiszpanii; dziennik Monitor nie zaciepia ich wprawdzie, ale przemawia z całym zapałem za monarchiczną formą rządów i odwołuje się w tęp mierze do opinii marszałków Serrall i Prima.

WŁOCHY.

* Florencyja, 1 grudnia. Przed kilku dniami podaliśmy w streszczeniu przemowę prezesa ministerstwa hr. Menabre'na posiedzeniu parlamentu z dnia 25 zm, gdy wniesiono interpelacyą w sprawie stracenia Montegonnetto. Organ półrządowy gabinetu hr. Menabre'ego Correspondance Italiane z dnia 27 zm. podał następujące słowne brzmienie tęp przemowy a według tego oświadczenia prezesa ministerstwa, co następuje: „Panowie, wiadomo o straceniu Montego i Tognettiego boleśnie nas dotknęło. Aż do chwili ostatniej spodziewaliśmy się, że akt taki oszczędzi życie dwóch tych nieszczęśliwych. A mogliśmy się tego spodziewać tęp bardziej, ponieważ już przeszło rok znajdowali się w więzieniu i ponieważ czyn, za który ich skazano, był politycznym, gdyż wymierzony był głównie przeciw obcemu wojsku, które więcej niż każde inne woliło być gniew ludu rzymskiego. Sądźmy, że egzekucya ta uważana będzie za bezprzykładny akt odwetu i że nie przyczyni się do tego, by podwyższył blask powagi, utrzymujący się tylko jeszcze zewnętrznie wpływami. Ze ministerstwo, panowie, niczego nie zrobiło, co było w jego mocy, by dwóch nieszczęśliwych wydręcz rusztowaniu, czyż potrzeba, abym to zarczył? Lecz co pospieszam podnieść, to to, że akt ten jest takim zmianem politycznym rządu rzymskiego błędem, a blętem poda całem ucywilizowanemu światu dowód, że w interesie pokoju i samej religii konieczna, aby zmienił się kształt rzeszy, przynoszący tak złowrogie rezultaty. Sądź, panowie, że dosyć wyraźnie odpowiedziałem tym którzy po prostu objawili życzenie dowiedzenia się, czy ministerstwo w istocie zajmowało się losem dwóch owych nieszczęśliwych. Co się tyczy pytania szanownego p. Curzadającego wiedzieć, co ministerstwo teraz uczyni, to słyszę, że wydane przez parlament oświadczenie i oburzenie jakie stracenia Montego i Pognettiego w całym włoskim wywoła narodzie, największą będą karą, jaki spotkać może czyn, nad którym wżyscy uolewamy.“

Cały przebieg wspanianowanego posiedzenia i mianem mowy oburzyły naturalnie bardzo dziennikarstwo rzymskie, które dla tego gwałtownie przeciw parlamentowi włoskiemu występuje. Szczeńliwym dla niego trafem zdarzył się w państwie włoskiem wypadek, który w porównaniu z legalną w każdym razie śmiercią owych nieszczęśliwych zdolny osłabił znacznie znaczenie owej burzenia, objawionego w parlamencie włoskim, a zatem w smutnym wystawie świetle stósunki królestwa włoskiego. I tak pyta się ze względu na ów wypadek Unię Katolicą: Czegoś chcecie? Tegoż samego dnia, dnia 24 listopada, tego samego poranka, gdy kam w Rzymie ścinał głowę dwóch owych nieszczęśliwych, Montego i Pognettiego, zabili żołnierze w San Donnino di Bologna Baptystę Montanari i Karła Righetti. Czyż może być pominiowany kosztary? Czy może świadomie pozbawili życia dwudziestu siedmiu ludzi? Nie, ujęliśmy za włóciacinami, któremu zasekwestrowano świnie, ponieważ zapłacić chciał opłaty za nią wchodowej. Montanari i Righetti oparli się przemocy, a za to otrzymali bez procesu i sądu dwie kule w pierś. Nie przeto nazwiemy czynu tego ludzkim i okrutnym barbarzyństwem rządu włoskiego, mówimy także, że to będzie „truną“ królestwa włoskiego, ale wszystkim Italianissimi, chcącym nam mówić o Montim i Tognettim, odpowiemy: Montanari i Righetti.

Wiadomości, jakie nadchodzą z Bononii o tym krwawym wypadku, nie są niestety tego rodzaju, aby można zachować się wladz wojskowych usprawiedliwić lub uniewinnić. W każdym jednak razie oczekiwali jeszcze trzech bliższych szczegółów tego nieszczęsnego wypadku.

Jak z Neapolu donoszą, zbliżają się wybuchy Wezuwiusza ku końcowi, z otworów jego mały jeszcze tylko płynie lawa, a niekiedy wychodzi nieco dymu.

W nocy z dnia 22 na 23 zm. przybite były w Neapolu w kilku dzielnicach miasta proklamacye, broniące z powodu obecności księcia Humberta i księżny Małgorzaty spraw Burbonów. Młody hrabia Camaldoli, mianowany szambelanem księżny Małgorzaty, musiał godność tę złożyć na rozkaz ojca swego, będącego zwolennikiem Burbo

Demonstracja ta nie miała żadnego dalszego skutku. Humbert a więcej jeszcze księżna Małgorzata, bezustannie dowody najwyższej sympatii. Wkrótce się młoda para księżca na dłuższy pobyt do Pa...

HISZPANIA.

Z półwyspu pyrenejskiego otrzymaliśmy następująco telegraficzną wiadomość. Madryt, 4 grudnia. Minister spraw wewnętrznych...

Telegramy.

Wiedeń, 4 grudnia. Według bukaresztskiego telegramu prywatnego do Pressy dał minister spraw zewnętrznych...

Pest, 3 grudnia. Budżet marynarki zawotowały również obie delegacje. Sesja delegacji zamknięta...

Budapest, 4 grudnia. W subskrypcji na rzecz rodziny Tognetti'ego wzięło udział kilka miast jako...

London, 4 grudnia. Pruski następca tronu wraz z żoną oddał wczoraj wizytę księżu Nemours w Buckingham...

Carogrod, 4 grudnia. Turcy potwierdzają wiadomość, że W. Porta postanowiła zerwać z Grecją dyplomatyczne...

London, 5 grudnia. Times donosi: Pan Alabamę poruczyć królowi pruskiemu...

Carogrod, 4 grudnia. Słychać, że eskadry tureckie udają się do Krety; dowódca jej podobno rozległ pełnomocnictwo.

WIADOMOŚCI MIEJSKOWE I POTOCZNE.

Poznań, 5 grudnia. Dziś rano o godzinie 9 odbyło się kościele parnym uroczyste nabożeństwo żałobne za duszy s. p. Hipolita Cegielskiego...

W ostatnim miesiącu zaszły następujące zmiany co do urzędów sądowych w obwodzie bydgoskiego sądu powiatowego...

przesadzono z Inowrocława do Trzcianki; sędziego powiatowego Bełeitesa z Margonina do Inowrocława; sędziego powiatowego Polzina z Czarnkowa do Trzcianki i sędziego powiatowego Golde z Chodzieży do obwodu sądu apelacyjnego w Naumburgu n. S.

Królewska rejencja bydgoska zwraca uwagę publiczności podróżującej na to, że — pominąwszy przepisy dotyczące się przebywania granicy rosyjskiej za kartami legitymacyjnymi — nie wolno żadnemu poddanemu zagranicznemu wchodzić do państwa rosyjskiego...

Od 1 grudnia r. b. można za pomocą asygnaacji pocztowych wysłać przesyłki pieniężne aż do 50 talarów, względnie aż do 87 guldenów 50 centów holenderskich z wszystkich stacji pocztowych Związku północno-niemieckiego do Holandi.

Kalendarz. Jutro, w niedzielę dnia 6 grudnia, Mikołaja biskupa; w kalendarzu słowiańskim Jarogniewa. Wschód słońca o godzinie 7 minut 50, zachód o godzinie 3 minut 52.

Dnia 6 grudnia 1882 zjazd walny w Zwoleniu; — 1517 zaślubienie w Barze Bony Zygmuntowi I; — 1549 burliwi sejm w Piotrkowie; — 1663 bitwa z Moskalami pod Ostrą.

Pojutrze, w poniedziałek dnia 7 grudnia Ambrozego; — w kalendarzu słowiańskim Ludomyśla. Wschód słońca o godzinie 7 minut 51, zachód o godzinie 3 minut 52.

Dnia 7 grudnia 1516 bitwa z Tatarami pod Międzybórzem; — 1615 Chodkiewicz hetmani koronnym i królewskim wojskom; 1724 haniebanie dyssydentów tureńskich śmiercią karanie; — 1842 śmierć senatora Tadeusza Mostowskiego.

* Z Wieliczki.

Pod dniem 1 b. m. piszą ztąd do Czasu: Przypływ wody w salinach zmniejszył się do 40 stóp sześciennych na minutę, a podnożenie się jej na całej powierzchni zalanej wynosi 5 cali na dobę.

Wiadomości w powyższym liście zawarte wyczerpują na dziś przedmiot. Osoby z Wieliczki przybyłe nie nowego nie dodają. Robotami murarskimi w Wielicze kieruje p. Zieliński z Krakowa.

Te smutne symptomy nieszczęścia — w życiu, co krok spotykamy. — Nie zbývá nam na dobrych chęciach, nie brak pojęcia naszego programu. — Nie mamy siły do wykonania. Wszystko rozkłada się w słowa, wszystko rozwiewa w rozprawach, rozprasa po kartach, ulatnia w mowach świętych...

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

Tych dni wyszły nakładem księgarni J. K. Żupańskiego calkowite Pamiętniki Kamertona w trzech tomach, o którym to dziele szacownym obszerniejszą już podał wzmiankę Bolesławita w jednym z ostatnich listów swych...

Wielu studentów co nie zdali maturitatis egzaminu, poświęca się literaturze, a ci arystarchowie naturalnie skłonni są do lekceważenia wszystkiego, aby jakkolwiek wiarę w swoją powagę obudzić. Najlepszym ku temu środkiem zdaje się im pominięcie wszystkiego...

Pojedynczo wzięte studia nasze współczesne w formie powieści mogą wielu zarzutom ulegć. Są to obrazy pod natchnieniem wypadków i kwestyj nastrojających się, co dzień pisane w celu, aby usposobienie umysłowe, pogląd na sprawę, charakterystykę obyczajów i ludzi historycznie zachowały.

wypadki był zawsze szczęśliwym? — Na to nie do nas! Należy odpowiedzieć. Dają ją lata późniejsze, jeżeli w naszych szpargatach i bibule rozpatrywać się zechcą. Nie będziemy utyskiwali wcale na wyrządzone nam krzywdy przez współczesną krytykę...

Każdy pisarz zresztą wcześniej przygotowanym być powinien na sądy wszelakie a przedewszystkiem na krytykę i powierchowne, jakim my nieraz z uśmiechem na ustach — ulecia muślimy...

Nie zraziło nas to od dalszych studiów nad obyczajami współczesnymi, pod których szatą lekką mało kto poważniejszej myśli chciał dostrzedz. Powieściopisarstwo u nas sto w tej chwili na stanowisku przeważnym, ale z niego korzystać nie umie. Z wyjątkiem kilku, pisarzy powieści są bajkami zabawiającymi...

Nikt nie zaprzeczy, iż od r. 1863 do 1868, w którym jesteśmy, nietylko w Polsce, ale w całej Europie idee powszedniego użytku, zasady, poglądy, uległy nadzwyczajnym zmianom. Uległa im polityka, pojęcia prawa i sprawiedliwości, postrzeganie narodowych praw, zobowiązania międzynarodowych itp.

Zadanie jest bliższe pierwszemu, ale widziane z innej strony, pojęte w inny sposób. Działanie przedstawia epizodycznie zwięźnięcie się dwóch tyłów żywołów polskiego i niemieckiego, ale już na polu nie tak zajadłej walki, choć rozstrój dwu światów ogromny.

Niedołostwo współczesne, przeraża patrzącego na rzeczywistość, za słabo ono jeszcze maluje się w powieści. — Niema jednego znaczącego przedsięwzięcia krajowego, finansowego, fabrycznego, przemysłowego, literackiego, któreby, choć najlepiej pomyślane albo w kolebce nie zmarło...

Kwestye te przedstawiają się w Działaniu nierozwinięte, napomknięte tylko, aby czytelnik sam je rozmyślał dopełnić. Zestawiliśmy tu typy z żywego świata, pobrane w ten sposób, iż idee te nastroją, ale nie myśleliśmy tendencyjnie wyciągać z nich wniosków wedle naszego upodobania.

* Zeszyt grudniowy Przeglądu Polskiego zawiera następujące przedmioty: „Kometa” przez Szeniawę (ciąg dalszy); — „Kozica” (antypoda) przez dr. M. Nowickiego (dokończenie); — „Karól Szajnoch, wspomnienie pośmiertne” (ciąg dalszy) przez B. Kalickiego; — „Pierwszy zjazd delegatów galic. Towarzystwa kr. dytowego w czerwcu i lipcu 1888” przez dr. M. Marasiego; — Przegląd literacki przez Józefa Szuskiego; — Przegląd polityczny przez St. Kozmiana; — Kronika bibliograficzna.

* Szóste pokwitowanie z przedpłaty na krytyczną Gramatykę języka polskiego ks. Fr. Malinowskiego. (Dzien. Pozn.) 213, 234, 240, 255 i 266.

Table with 2 columns: Name and amount. Lists names like P. C. W. Smith, Jks. Andrzej Sterke, P. Milikowski, etc., with corresponding amounts in tal. and sgr.

CENY TARGOWE

Table with 2 columns: Commodity and price. Lists items like Pszenicy pięknej szefl. 16 gar., Żyta ciężkiego, etc., with prices in tal. and sgr.

GOSPODARSTWO, PRZEMYSŁ I HANDEL.

* Przemysł Królestwa Polskiego. Niedawno pisaliśmy o ogromnym rozwoju tkactwa bawełnianego w Królestwie, a zwłaszcza tego, które przerabia materiały surowe, jak wełnę i len.

W poparcie tego zdania przytaczamy tutaj krótki wyjątek ze sprawozdania o przemysle Królestwa za rok 1867. Otóż w roku 1867 wyrobiono mniej niżeli w roku 1866: w robów lnianych o rs. 404,825, w robów wełnianych o rs. 195,829.

Wyrobów zaś bawełnianych wyrobiono w tymże roku więcej niżeli w poprzednim o rs. 2,038,171. W miarę więc rozwoju fabryk bawełnianych, fabryki robów lnianych i wełnianych zmniejszyły swą produkcję.

Przedpłata kwartalna na Dziennik Poznański

od 1 stycznia 1869 w mieście Poznaniu 2 tal. 15 sgr.; w obrębie państwa pruskiego 3 tal. 1 sgr. 3 fen.; w Austrii 6 guldenów; w Niemczech 3 tal. 12 sgr.; w Szwajcaryi 25 franków; w Belgii 16 fr.; w Królestwie Włoskim 28 fr.; w Rzymie 30 fr.; w Turcyi 28 fr.; w Anglii 1 funt szterling; w Mołdowoszy 7 tal. 10 sgr.; w Ameryce 6 dolarów; w Danii 4 tal.

Miejscowi prenumerować mogą w ekspedycyi Dziennika Poznańskiego przy placu Wilhelmowskim No. 8, jako też u Pana Nowickiego, ulica Wrocławska No. 9, Pana H. Kirsten, ulica Podgórna No. 14, Pana Izydora Busch, plac Sapieżyński No. 1/2, Pana H. Michaelis, Małe Garbary No. 11, Pana J. Reyznera, ul. Wodna i róg Garbar No. 15, Pana Ernesta Maladec, ul. Fryderykowska No. 19, Pana J. Affeltowicza, Chwaliszewo No. 13, Pana M. Friedlaender, plac Wilhelmowski No. 6.

Po za obrębem państw wchodzących w skład pocztowego związku niemiecko-austriackiego prenumerować można: dla Francyi w Paryżu: Librairie du Luxembourg, Rue de Tournon No. 16.; dla Anglii i Stanów Zjednoczonych Ameryki w Londynie: księgarnia H. Little Newport Street, Newport Market.

Inseraty przysyłane w języku niemieckim, które dopiero przetłumaczone być mają, powinny być spisane jak najwyraźniej, jeżeli interesowane osoby nie chcą narazić się na zwłokę albo i odwołanie inseratu do dnia następnego. Ekspedycya Dziennika przyjmuje je tylko do godziny 10 z rana, polskie zaś do 11. Później oddane inseraty już tego dnia w Dzienniku zamieszczonymi mogą. Obwieszczenia i inseraty opłacają się po 1 sgr. 6 fen. od wiersza.

Uprasamy o wczesne składanie przedpłaty, abyśmy mogli obliczyć ilość nakładu. Ekspedycya Dziennika Poznańskiego. Plac Wilhelmowski No. 8.

Dodaek.

Walne zebranie

W. Rólniczego powiatów Poznańskiego i Szamotulskiego odbędzie się w Poznaniu na dniu 15 grudnia...

Dyrekcya.

Niniejszem mam zaszczyt Szanowną publiczność uprzejmie zaprosić...

Sukna i męskiej garderoby

W. Rynku No. 77 powtórnie do Bazaru, obok składów Chrzanowskiego. Zarazem pozwalam sobie polecić rozróżniony skład...

K. Frankiewicz, krawiec męski w Bazarze.

Wyprzedaż!

Rynek 55 pierwsze piętro

przedają się niższe ceny zakupna wszystkie gotowe ubiory dla panów...

W. Tunmann, Marchand tailleur. Poznań, Rynek 55 pierwsze piętro.

Ka tanki i caleony wełniane, Kapatki, spódniczki i kamazse wólczkowe dla dzieci...

W. Kortaka w Bazarze.

Dom komisowo-handlowy

C. Orłowski & Comp.

w Poznaniu, Rycerska ulica 2.

Wina szampańskiego 1500 butelek. Originalne wprost z Reims, Epernay i Chalons S/M...

Orzechy (włoskie zwane) 7 1/2 = 9. Orzechy (tureckie zwane) 11 = 16.

Wszystko pochodzi z pierwszej ręki en gros z 3 pct. escomt. za gotowizną kupcom.

C. Orłowski & Comp.

Maшины do gotowania dla dzieci

Wszystkiego wykonania, poleca w następujących 9 wielkościach po tanich stałych cenach...

A. Retemeyer in Berlin,

Breite Strasse No. 2.

Central-Expedition

Ankündigung in alle in- und ausländischen Zeitungen. Aeltestes Bureau dieser Branche!

A. Retemeyer's Central-Annoncen- und Correspondenz-Bureau, Berlin, Breite Strasse No. 2.

Dla cierpiących na piersi otucha.

De liveranta nadwornego pana Jana Hoffa w Berlinie. Nowa Wilhelmska ul. No. 1. Kupfermühl-Bredow pod Szecczinem...

Skład główny w Poznaniu u Braci Plessner, Rynek 91, skład uboczny u R. Neugebauera, Plac Wilhelmski 10...

Materye jedwabne jak najcenniejszych francuskich fabryk, jako to: Moiré antique, Moiré Imperial, Satin uni, Satin façonné...

W. Kukuliński i Sp.

[5935] w Poznaniu.

Odłożone, materye na suknie jedwabne, wełniane itd.

Plaszcze, Long-Chales, chustki, spódnice, kamizelki itd. itd. po niezwykle tanich cenach.

Poznań, Rynek No. 63. Robert Schmidt, (dawniej Antoni Schmidt).

Wielniane suknie 15 berl. łokci począwszy od 25 sgr. 5/4 łok. sz. wełnianą Cretone po 4 sgr. 3/4 szer. cienki perkalik po 3 1/2 sgr. angielsk. brukselskie welwetowe dywany 3 berl. łok. długie 6, 6 1/2, 7, 8 tal., 3/4 sz. cienką pikę na suknie po 5 sgr. spódnice po 1 tal.

Skład zegarków, łańcuszków i towarów złotych.

B. Dawczyński, 10, Wilhelmski plac 10, naprzeciw teatru miejskiego.

Reparacje każdego rodzaju uskuteczniają się pięknie i akuratnie pod gwarancją.

Hartwig Kantorowicz,

Skład importowanych araków, rumów, koniaków i wódki francuskiej.

Skład ocłony

Table with 3 columns: Arak, Rum, Koniak. Lists various types and prices per quart or gallon.

Skład nieocłony Araki

rozm. gatunków w 1/2, 1/4 leggrach z Rotterdamu przy frachcie franko aż do poznańskiego urzędu...

Rum

rozm. gatunków w 1/2, 1/4 puchonach z Londynu przy frachcie franko aż do poznańskiego urzędu...

Koniak

z rozmaitych lat z Bordeaux przy frachcie franko aż do poznańskiego urzędu...

Chmiel!

Większe partie chmielu z 1868 i 1867 r. sprzedać można za pośrednictwem podpisanego po dobrych cenach.

Zygmunt Held, handel komisowy chmielu, Norymberga.

Baszlyki, Kapoty

Handel strojów i mód W. Gudat, Wilhelmska ul. 13, obok Bazaru.

Podarki na gwiazdkę! Kompletne ubrania dla chłopców i dziewcząt od 1-14 lat z najlepszych tylko materyi w najobfitszym wyborze po najtańszych cenach...

R. z Lichtów Schwerin, Wilhelmska ul. 26.

Brzytwy i rzemień do ostrzenia

najlepszej jakości poleca C. Preiss, Wrocławska ul. 2.

Tamże ostrzą się także starannie brzytwy i narządząją.

Zupełna wyprzedaż

Z powodu przebudowania lokalu moich handlowych sprzedaję cały mój skład paletotów, żakietów, kaftaników, szali i chustek...

Benjamin Schoen, Rynek 49.

Pierwszy wiedeński Bazar trzewików i butów

S. Tucholskiego, Wilhelmska ul. 10.

Figi sultańskie, Rodzenki na gronach, Migdały w łupinkach, Prunele francuskie, Włos. osm. pomarańcz. skórki, oraz Pierniki toruńskie...

J. Smiechowski w Borku.

Krymskie i astrachańskie baranki

Zupełna, wielka wyprzedaż wszystkich konfekcyi damskich po znacznie niższych cenach, przy Wilhelmskiej ulicy No. 9.

Kawy

z maszyny parowej po 9, 10, 12, 14, 15 sgr. za funt, niepalone zaś po 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14 sgr. za funt...

J. Mondré, (7611.) Chwaliszewo 39 (obok poczty).

Najdrob. rafinowana sól stołowa

Adolf Asch, (7641.) Zamkowa ul. 5.

Codziennie świeżo wędzone śledzie poleca

Wodna ul. No. 1.

Drugą przesyłkę strassburskich pasztetów z wątróbek

gęsich z trufkami w wazonach rozmaitej wielkości, jako też świeży wielkoziarnisty astrach, kawior, tłustego wędzonego lososia, rygenwaldskie polgęski, tłuste hamburgskie bydlinki, kielskie sielawy, śledzie lososiowe i algierskie kalafior...

W. F. Meyer Sp., Wilhelmska ul. 2. (7640.)

Codziennie świeżo ostrzygi

wyborowej jakości, świeże kielskie sielawy i rygenwaldskie polgęski, wędzonego lososia, elbląskie minogi, Anchovis i sardynki à l'huile...

Th. Baldenius syn. Mam zaszczyt donieść Szanownej Publicznosci, iż z dniem dzisiejszym otworzyłem lokal wina i piwa, połączony z restauracją, przy ulicy Jezuickiej, w domu pana Essmanna.

A. Arndt, (7661.) 16 1/2 but. prawdziwego erlangskiego piwa odstalego, 2 1/2 but. bawarskiego, 10 1/2 but. grodzkiego za 1 talar odstawa bezpłatnie do domu (7648)

M. Lewin, 91 Chwaliszewo 91.

Tytuł turecki, cygarety la Forme, tabakę do zazywania rawicka, cygara odleżale od 6-160 tal. tysięcy w jak najobfitszym wyborze poleca.

J. Zapalowski, (7655) Wrocławska ul. 35.

Marcepany napełniane funt po 4 złp., poleca co dzień świeżo pieczone cukiernia (7583)

Antoniego Pfitznera, przy Starym Rynku.

Wina węgierskie, zakupione osobiście na Węgrzech, odebraniem i polecam (7622)

Zboralski w Pleszewie.

Świeże holszt. ostrzygi, astr. perłowy kawior, elbl. minogi polecają Br. Andersch. (7628)

Świeże algier. kalafior i hiszpańskie winogrona poleca A. Cichowicz. (7649)

Cukiernia i Fabryka cukrów i czekolady

S. Sobieskiego

w Poznaniu

poleca wyroby własnej fabryki zawsze świeże, i wyroby fabryk paryzkich.

Nadzwyczaj piękne, świeże, zielone **ręcznie robione kucyki** poleca jak najtaniej
Filip Werner.
(7575.)

Znaczną nadsyłkę importowanych **cygar hawajskich, bremenskich i hamburskich** odebrał i poleca
Piotr Kałażny
(7417.) w Strzelnie.

Swiece wiedeńskie stearynowe,
Herbatę w doborowych gatunkach,
Arak Mandarin w oryginalnych butelkach poleca
handel win i korzeni
Piotra Kałążnego
w Strzelnie. (7416.)

Rudolf Rabsilber w Poznaniu,
Handel spedycyjny, przeladowań, węgla kamiennych,
komisyjny i incasso
poleca się do **spedycyi we wszystkich kierunkach kraju i zagranicy** pod zaręczaniem najtańszej i najakuratniejszej usługi.
Transport kotłów parowych, machin i mebli a najbardziej do tego stosownych wozech. (4778)

Prostopadle stojące maszyny parowe,
jedynie z izolowaną podstawą (brevetées a. g. d. g.)
Herrmann-Lachapelle et Ch. Glover,
mechanicy i budowniczy machin.
Paryż, 144, Faubourg Poissonnière, Paryż.
Przenośne, stojące i z miejsca poruszające się; o sile 1 do 20 koni. Najwyższe nagrody na wszystkich wystawach, jako też na wystawie powszechnej 1867 r. Tańsze niż wszystkie inne systemy. Bez kosztów ustawienia; bez osobnych kominów. Miejsce zwyczajnego pieca dostateczne dla małej sily koni. Odstawiają się ustawione, palą każdy materiał palny i zużywają całe gorąco; każdy może nimi kierować i utrzymywać takowe. Zapatrzone są w ogrzewacza wstępnego dla wody, w regulatora i po za silą dwóch koni, z zmiennym naciskiem parowym. Regularność jej biegu czyni ją stosowną dla wszystkich przemysłowych i agronomicznych przedsięwzięć.
Niekłopotliwie kotły. Szybkie mrabianie się pary. Lekkie czyszczenie. (7341.)
Bezwarunkowe bezpieczeństwo — Znaczna oszczędność — gwarancya. Szczegółowe prospekty w niemieckim języku franco.

100 kóp trzelnij długiej i czystej ma do sprzedania **Dominiun Dalewo** pod Sremem. (7567)

Skład mój herbaty
ostatniego sprzętu, uzupełniłem wyborami gatunkami. (5823),
Poznań. **J. N. Piotrowski.**

Cygara.
Naszyn szanownym odbiorcom donosimy unieżenie, że **skład nasz prawdziwie importowanych, jako też hamburskich cygar najobficiej jest zaopatrzony. Zrzeczy tańszych są:**
El Tulipan po 10 tal. za tysiąc
Rodriguez - 15 " " "
Morenita - 16 2/3 " " "
Rio Seco - 20 " " "
Patria mocne - 30 " " "
Montera słabe - 30 " " "
Perfecta - 40 " " "
w zapasie w towarze dobrze odleżałym.
J. D. Katz i Syn,
Wilhelmowska ulica 8.

Nerwowe bole zębów
uśmierzają się natychmiast przez Dr. Gräströma szwedzką wodę do zębów flakonik 6 sgr., a dostać jej można w towarze prawdziwym w Poznaniu u Izzydora A. pla i C. Barfida, w Grodzisku u Mojżesza Fränkla, w Nowymyśliu u Ernesta Teppera, w Szamotulach u Jul. Peysera. (5356)

Balsam na odzieblinę.
Najlepszy środek do przedniego usunięcia odziebliny i gwozi zapobieżenia przyszczeniu się skóry butelka 6 sgr. u (7429)
Dr. Mankiewicza aptekarza.

SZPRYCOWANIE z rośliny Matiko
pp. Grimault et Comp. aptekarzy w Paryżu.
Przygotowane z liści drzewa rosnącego w Peru, leczy szybko i ni och ból rzeżączki na juperczywie i zastarzałe. Apteka Grimault et comp. dla lekarzy, którzy mają zwyczaj zapisywać balsam kopajny — za pomocą klejowatości, przytłumuje pigułki z esencji Matiko i balsamu kopajny.
Pigułki te, niefelko że zawsze skutkują w jak najkrótszym czasie, ale nawet nie mają cyle nieprzyjemnej woni balsamu kopajny.
Każdy flakonik, opatrzone jest podpisem: Grimault et Comp. (5911)
Dostać można w Poznaniu w aptekach pp. dr. Mankiewicza i Eisnera.
Środek od razu uśmierający **mirrenę, ból głowy gwałtowny i newralgię**, zwany

GUARANA
pp. Grimault et C. aptekarzy w Paryżu.
Jest to lekarstwo niewinne a wyłącznie **roślinne**, pochodzi z Brazylii; staraniem pp. Grimault et Comp. do Francji sprowadzone, sprzedaje się w pudełkach po 12 pakietów wraz z przepisem zażywania onychże, w języku polskim. (6912)
Dostać można w apt. kach pp. dr. Mankiewicza i Eisnera w Poznaniu.

Médaillé de la société des sciences industrielles de Paris.
Prez z siwemi włosami!
Melanogène
Diqueuemaire aine w Rouen,
Do natychmiastowego farbowania włosów i zarostu we wszystkich odcieniach, bez niebezpieczeństwa dla skóry. — Środek ten farbuje jest najlepszy ze wszystkich do tychczasowych. (4564).
Skład en gros u pp. Wolff i syn w Karlsruhe, w Poznaniu u DESFOSSÉ Saccr de MONTIGNY.

EAU dentifrice des CORDILIÈRES
leczy szybko i radykalnie najgwałtowniejszy ból zębów i wszelkie cierpienia od zębów pochodzące. — Użycie codzienne tej wody, jak również **proszku cordylier-skiego**, zabezpiecza na zawsze zęby od próchnicy.
W Poznaniu w aptece pana (6130)
Dr. Mankiewicza.

Rob boyveau la fecteur.
Jest to syrop roślinny, czyszczący krew bez rcei (merkuryusza). Leczy odziedziczoną ostrosć krwi, oczyszcza ciało z żółci i zepsutych humorów, jest bardzo skutecznym w skrofulicznych słabościach, silnych boleściach w czasie porodu, uperczywych liszajach, wyrzutach syfilitycznych świerzbie zadawionym reumatyzmie, wysypce u kobiet w wieku krytycznym przebiecia, nabrzmieniu gruczołów, chorobach zaraźliwych nowych lub z dawionych bardzo uperczywych.
Dostać można w Krakowie u pana Brunona Mieczyskiego, W Rzeszowie u pp. Shaitera i Spółki. W Warszawie w składzie materiałów apiecznych p. Galle, jak również u pp. Mrozowskiego, Sokolowskiego, Grodowskiego, Ch. Lipopa i Conterschnera i Spółki. W Lublinie u pp. Mazurkiewicza i Wreckiego, W Wilnie u p. Chrościekiego. We Lwowie u p. Piotra Mikolascha. W Poznaniu w aptece dra Mankiewicza.
Skład główny w Paryżu przy ulicy Richter Nr. 12, u pana Giraudeau de St. Gervais. (6910)

Jako stósowne na podarki na gwiazdkę polecam:
cienkie białe lniane chustki do nosa 1/2 tuzina za 25 sgr.
półlaniane " " " " " " " " " " " " " " 10
dobrze wehłiane koszulki wierzchnie po 1 tal. 7 1/2 sgr. sztukę
15 łokci wehłianych materyi na suknie za 1 tal.
1/4 szerokie perkaliki nie puszczone w praniu po 2 sgr. 9 fen
1/4 szerokie sztywne po 2 1/2 sgr.
dobrze płótno na koszule po 3 1/2 sgr.
jako też flanelę, mule i franki tiulowe, chustki dla panów, long-Schwals, i wszystkie tego fachu należące artykuły po najtańszych cenach.
S. W. Scherek,
Wodna ulica No. 7 w handlu narożnym.
(7608)

Podwyższone tak bardzo ceny węgla zniewolaają nas do sprzedawania od dnia dzisiejszego bezczdobrych garnoszlaskich **węgla kamiennych** z bezpłatną odstawa do domu po **1 tal. 12 sgr.** Poznań, dnia 5 października 1868.
F. Bablans wdowa. G. E. Benth. Dyderski. Garnn. Hamburger. Karól Hartwig. M. J. Kamiński. C. Kajkowski. Mindykowski. A. Nerlich. C. Rudolph. J. Skokalski. Sobociński. F. O. Werner i Spółka. (7632)

Z pozostałości zmarłego nadleśniczego **umi się nabyć zbiór rogów jelenich i sarnich rządzego rodzaju i polecam takowe pp. lubowkom do łaskawego obejrzenia.**
Izydor Busch,
(7636.) Sapieżyński plac 2.

Herbata!
Odebrawszy co tylko świeżą przesyłkę herbaty tegorocznej sprzętu, polecam takową szanownej publiczności jak najusilniej z nadmienieniem, iż herbata ta odznacza się nadzwyczaj silnym zapachem i nader miłym smakiem w porównaniu do lat poprzednich.
Dla zamiejskowych szanownych odbiorców mam słynną moją **„mieszankę“** na pogotowiu w puszkach blaszanych o 1/4, 1/2, 1/1 funtach w cenie 8, 9, 12 i 18 złp. (7645)
A. CICHOWICZ.

Najlepsze piwa zimowe rozsyłkowe wyborniej jakości w wiadrach oryginalnych rozsyłają za awansem pocztowym Wiedeńskie marcowe z browaru akcyjnego w Wiedniu; — z browaru cyjnego Feldschlösschen w Dreźnie; — piwo odstale z browaru Foteoiekiego w Tenczyńsku pod Krakowem; — z browaru Henning w Erlangen; — z browaru barona Tucher w Erlangen; — Culmbachskie braci Angermann w Hof
M. Karfunkelstein i Sp. w Wrocławiu.

Panu J. G. Popp, praktycznemu lekarzowi zębów w Wiedniu Stadt Bognergasse No. 2.
Z biegiem lat działa moje stały się słabsze, chorobliwe, zapalne, bolesne spuchnięte, puchlina rozciągała się nawet na podniebieniu, utrudniając mi nietylko żucie ale nawet i polykanie. Zęby się chwiały, wystawały naprzód, nie mogłem jeść nietylko mięsa ale i innych potraw. Używałem wiele zachwalanych środków, najwięcej części bez żadnego skutku, niektóre z bardzo niedostatecznym skutkiem. Nareszcie dostałem pańską Anatherynową wodę do ust i już po wszem jej użyciu uczułem znaczną ulgę, po kilkorazowym użyciu znikło zapalenie i opuchnięcie; zęby, które poprzednio mogłem palcami wyciągać, wzmocony siłą w posiadzie swojej do tego stopnia, że znowu mogłem jeść nietylko mięso ale i inne twarde potrawy. Uczeszony nadzwyczaj szybko i wyborą działającą **Anatherynową wodę do ust**, nie mogę zaniechać złożenia panu mego serdecznego podziękowania, zalecając każdemu niezrównaną skuteczność tejże wody, dającej także na ból zębów. (5372.)
Drohobycz, 1 maja 1867 r. **Józef Zawadzki.**
*) Ma na składzie w Poznaniu **H. Kirsten** wdowa, Podgórna ulica.

Liebiga ekstrakt mięsny,
Extractum carnis Liebig,
Liebig's Extract of Meat Company Limited, London.

Dla zapobieżenia oszustwom uważać należy, że na każdym garnku znajdować musi certyfikaty z podpisanymi obudwóch profesorów **barona J. von Liebig i Kusa von Pettenkofer.**
Ceny detaliczne:
3 tal. 25 sgr. 1 tal. 28 sgr. 1 tal. 16 sgr.
1/4 ang. garńka funt. 1/2 ang. garńka funt. 1/4 ang. garńka funt. 1/8 ang. garńka funt.
Skład hurtowy u korespondentów Stowarzyszenia pp. J. C. F. Schwartz, Berlin, 112 Leipziger Str.; Sch & Lübeck, Szczecin; Bern. Jos. Grund, Wrocław. (598)
Główne sklady ekstraktu Liebiga znajdują się w Poznaniu aptekach **Eisnera i dra Mankiewicza.**

Ziarnka zdrowia białej gorczycy Didier
Najgruntowniejsze obserwacje lekarskie, czynione od czasu dawnego okazały wyraźnie leczące własności ziarnka zdrowia białej gorczycy a p. Didier otrzymał prócz tego najpiękniejsze świadectwa od osób, które cierpiały na bole żołądkowe, zapalenie żołądka, niestrawność, choroby wątroby, choroby zaskórnicze i które cieszyły się najszczęśliwszym rezultatem przy użyciu ziarnka zdrowia białej gorczycy. Nie przesyłacie zupełnie wyleczenia, lecz przez regularne i ciągłe użycie ziarnka zdrowia białej gorczycy Didiera dla tego łatwym jest do wylómaczenia, czemu stósowny ten środek leczący, którego użycie z tak miłymi połączone jest kosztami, od pół wieku prawdziwie cieszy się bezprzykładnym powodzeniem.
Dla zabezpieczenia się przed imitacjami, upraszam się, aby żądano takich tylko paczek, które zaopatrzone są w stempel obok stojący. — Prospekta bezcennie.
płaćnie w naszym składach.
Skład w Poznaniu u **D. Fromma.**

Nakładem **Mieczysława Leitgebra** w Poznaniu rozpocznie z dniem 1 stycznia wychodzić pismo czasowe:

SOBÓTKA,
Tygodnik beletrystyczny ilustrowany.
Pismo to odznaczać się będzie **doborem artykułów i taniością**, niepraktykowaną u nas. Zawierać będzie powieści oryginalne, zyciorysy znakomitych ludzi współczesnych, ciekawe wspomnienia historyczne, zajmujące opisy podróży, odkryć i wynalazków, szkice humorystyczne, ramotki, treściwe lecz przystępne poglądy na żywotne kwestye naszych czasów z wykluczeniem religijnych i politycznych, humorystyczną kronikę poznalską, poezye, rozmaiłości, anegdoty, fraszki itd. itd.
Polityka, polemika, krytyka, uczone rozprawy zostały stanowczo z naszego programu wykluczone.
Najznakomitsi pisarze przyrzekli nam swoją pomoc — a pierwszy rocznik rozpoczniemy **nader zajmującą powieścią z czasów Kościuszkii** przez **Wł. H. Wojcieckiego**, pod tytułem: **Amerykanin (Kościuszko).**
Upraszamy uprzejmie o **wczesne** składanie przedpłaty celem oznaczenia wielkości nakładu.
Prenumeratę przyjmują kr. urzędy pocztowe w Król. Prusk. i wszystkie księgarnie tak kraju jak zagranicy **po cenie 15 sgr. na cały kwartał** (w Galicyi 1 fl. 15 kr.) Do przyjmowania prenumeraty polecam w Galicyi: D. E. Friedlein w Krakowie, Gubrynowicz i Schmidt, K. Wild, Milikowski, Seyfarth i Czajkowski we Lwowie.
(7619.)

Mieczysław Leitgeber,
Księgarnia i skład nót w Poznaniu.

W skutek przedwczesnej śmierci założyciela i dotychczasowego naczelnika
Fabryki machin i lejarni żelaza w Poznaniu
Dra Hipolita Cegielskiego
obejmuje niżej podpisany z dniem dzisiejszym, stósownie do ostatniej woli zmarłego, przy współdziałaniu dotychczasowego naczelnego inżyniera zakładu Pana **Leinwebra**, zwierzchni zarząd tej fabryki, która pod dotychczasową firmą:
„H. Cegielski“
w niezmienionym zakresie działalności istnieć nie przestaje; o czém interesowaną publiczność ma zaszczyt niniejszém zawiadonić.
Poznań, 1 grudnia 1868.
Władysław Bentkowski,
w firmie: **H. Cegielski.**
(7552)

Pierwszy i największy
Bazar zabawek
B. P. Wunsch,
Poznań, Wilhelmowska ulica No. 24 obok Ziemstwa. (7448).
Wysokiej szlachcie i szanownej publiczności podają po najtańszych cenach na nadechodzącą gwiazdkę największy dobór najstósowniejszych podarków we wszystkich zabawkach i przedmiotach galanteryjnych. Szczegółowém mojem zadaniem w roku bieżącym było, by zebrać najdowcipniejsze i najsztuczniejsze przedmioty, które odwiedzą niezawodnie celowi swemu jako podarki na gwiazdkę.

Wystawa
Machin do szycia każdego rodzaju dla rodziny i przemysłowców
Poznań, plac Sapieżyński No. 1.
Jako stósowny podarek na gwiazdkę dla dam polecam **ręczne maszyny do szycia o podwójnym ściegu** ze wszystkimi aparatami, w małym eleganckim perłową macią ozdobioném pudełku, których i w podróży użyć można.
A. z Pawłowskich Kaufmann,
Skład główny i jedyny na W. Księstwo Poznańskie hambursko-amerykańskich **Machin do szycia** plac Sapieżyński 1.
Nakładem i cstonkami Ludwika Merzbacha w Poznaniu.

